

מדד הקול הישראלי פברואר 2020

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

- ❖ החודש ניכרת ירידה מסוימת באופטימיות בנושא עתיד הביטחון הלאומי של ישראל ועלייה מזערית באופטימיות בנושא עתיד הדמוקרטיה, כאשר המדרג נותר כשהיה – הישראלים יותר אופטימיים לגבי הנושא הראשון מאשר לגבי השני.
- ❖ בכלל הציבור שיעור המעוניינים לראות את נתניהו כראש הממשלה הבא, בין אם מדובר בממשלת ימין או בממשלת אחדות ימין-מרכז, עולה במעט על השיעור הרוצה לראות את גנץ כראש ממשלה כלשהי – ממשלת אחדות מרכז-ימין או ממשלת מרכז-שמאל. ההבדל בשאלה זו בין יהודים לערבים הוא גדול מאוד: אצל היהודים מדובר ברוב המעוניין בממשלה בראשות נתניהו שעה שאצל הערבים ההעדפה הברורה היא לממשלה בראשות גנץ.
- ❖ ומה הצפי לעתיד? השיעור הגבוה בציבור הישראלי ביותר סבורים שלא תורכב ממשלה כלשהי ושהיו בחירות רביעיות. במקום השני מצויים מי שסבורים שתקום ממשלה כלשהי בראשות נתניהו ובמקום השלישי – הסבורים שתקום ממשלה כלשהי בראשות גנץ.
- ❖ שיעור המדווחים שהם מתעניינים בבחירות פחות מבעבר בקרב היהודים נמצא במגמת עלייה. בקרב הערבים חלה החודש דווקא ירידה בשיעור זה, אולי בגלל "עסקת המאה" ובעיקר הסעיף העוסק באפשרות של חילופי שטחים.
- ❖ רוב הציבור בישראל תומך ב"עסקת המאה", הכוללת החלת ריבונות ישראלית על הישובים היהודים בבקעת הירדן וביהודה ושומרון, וכן בעתיד, אם הפלסטינים יעמדו בתנאים מסוימים, הקמת מדינה פלסטינית שבירתה מזרח ירושלים.
- ❖ תמיכת היהודים בתוכנית גבוהה בהרבה מתמיכת הערבים, שרק מיעוט קטן מהם תומכים בתכנית. פערם בתמיכה נמצאו גם בקרב הציבור היהודי במחנות הפוליטיים השונים, אם כי הם קטנים משניתן היה לצפות נוכח רגישות הנושא.
- ❖ רוב הישראלים בטוחים, או לפחות חושבים, שמשרד הבריאות מתמודד נכון עם האיום של הקורונה. הרוב גם די או בכלל לא חוששים שהם עצמם או בני ביתם ידבקו בנגיף.

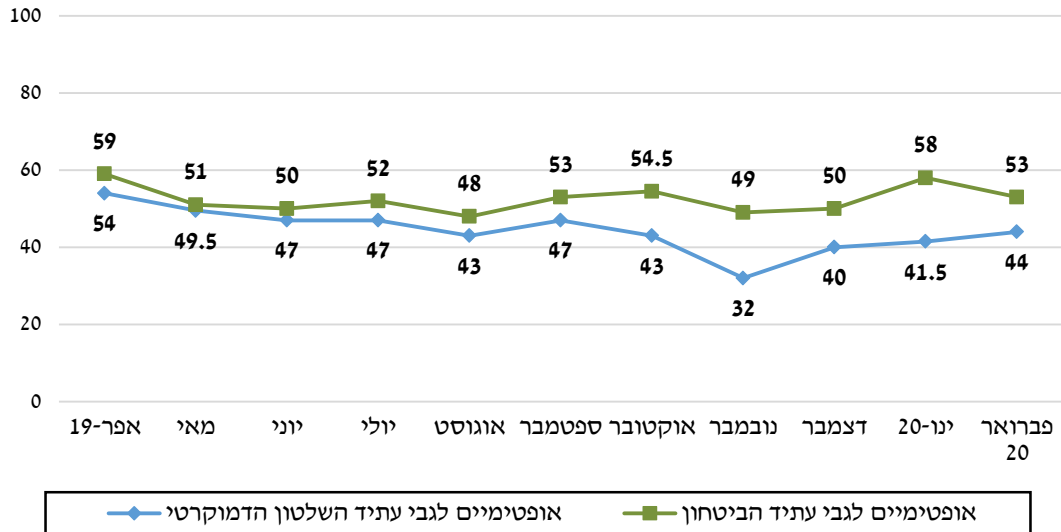
"מצב הרוח" הלאומי

כשבועיים לפני הבחירות, הנתונים מראים על ירידה מסוימת באופטימיות הציבורית באשר לעתיד הביטחון הלאומי של ישראל ועל עליה קלה באופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל. כבעבר, גם החודש האופטימיות בנושא הביטחון הלאומי (53%) עולה על זו לגבי עתיד הדמוקרטיה (44%). ההבדלים בין יהודים לערבים ניכרים יותר בנושא עתיד הביטחון מאשר בנושא עתיד השלטון הדמוקרטי. אופטימיים לגבי עתיד הביטחון – יהודים 57%; ערבים – 34% (פער של 23%). כמעט מחצית מהיהודים (46%) הם אופטימיים באשר למצב הדמוקרטיה לעומת 36% מהערבים (פער של 10%).

במדגם היהודי ההבדלים על בסיס מחנה פוליטי הם ניכרים: בשמאל רק מיעוט הם אופטימיים בשני הנושאים - כשליש (33%) לגבי עתיד הביטחון ו-18% לגבי מצב הדמוקרטיה. בימין יש רוב לאופטימיים בשני הנושאים: כמעט שני שלישים (63%) לגבי עתיד הביטחון לעומת קצת למעלה

ממחצית (54%) לגבי עתיד הדמוקרטיה. המרכז נמצא בתווך בשני הנושאים כאשר במחנה זה הרוב אופטימיים בנושא הביטחון אבל בנושא הדמוקרטיה רק מיעוט (53% ו-36%).

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ולגבי עתיד הביטחון הלאומי של ישראל, אפריל 2019-פברואר 2020 (% , כלל הציבור)

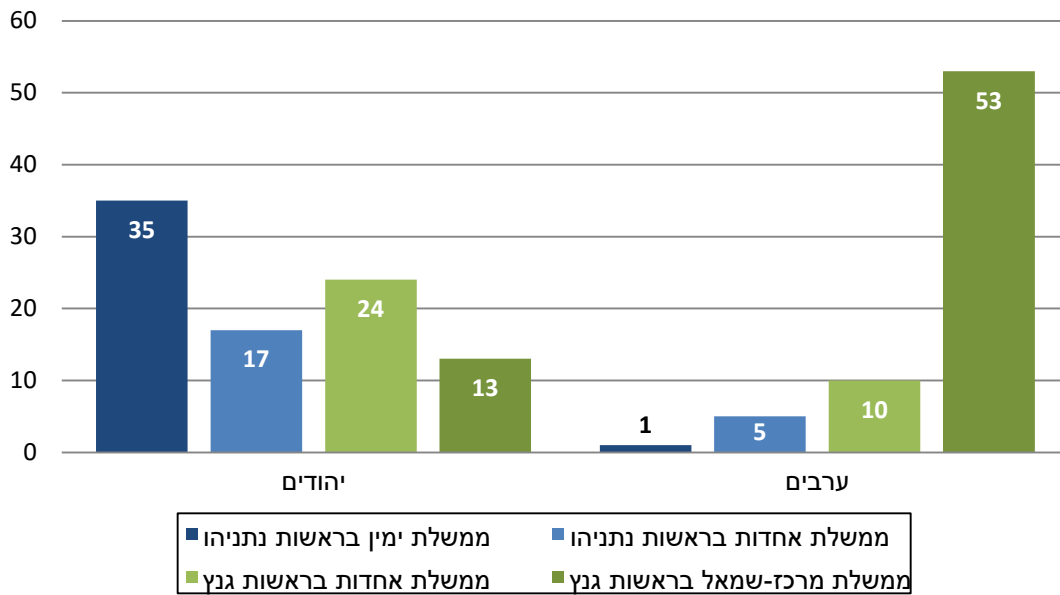
באיזו ממשלה הציבור הישראלי רוצה ואיזו ממשלה תקום להערכתו?

בכלל הציבור שיעור המעוניינים שנתניהו יעמוד בראש הממשלה הבאה (44%), בין אם היא תהיה ממשלת ימין או ממשלת אחדות ימין-מרכז, עולה במעט על שיעור המעוניינים שגנץ יהיה ראש הממשלה הבא (41%), בין אם מדובר בממשלת אחדות מרכז-ימין או ממשלת מרכז-שמאל.

ואיזו ממשלה הם צופים שאכן תקום? השיעור הגבוה ביותר (39%) צופים שתקום ממשלה כלשהי בראשות נתניהו לעומת 19% בלבד הצופים שתקום ממשלה כלשהי בראשות גנץ. 30% סבורים שלא תקום ממשלה כלל אלא שיתקיימו בחירות רביעיות.

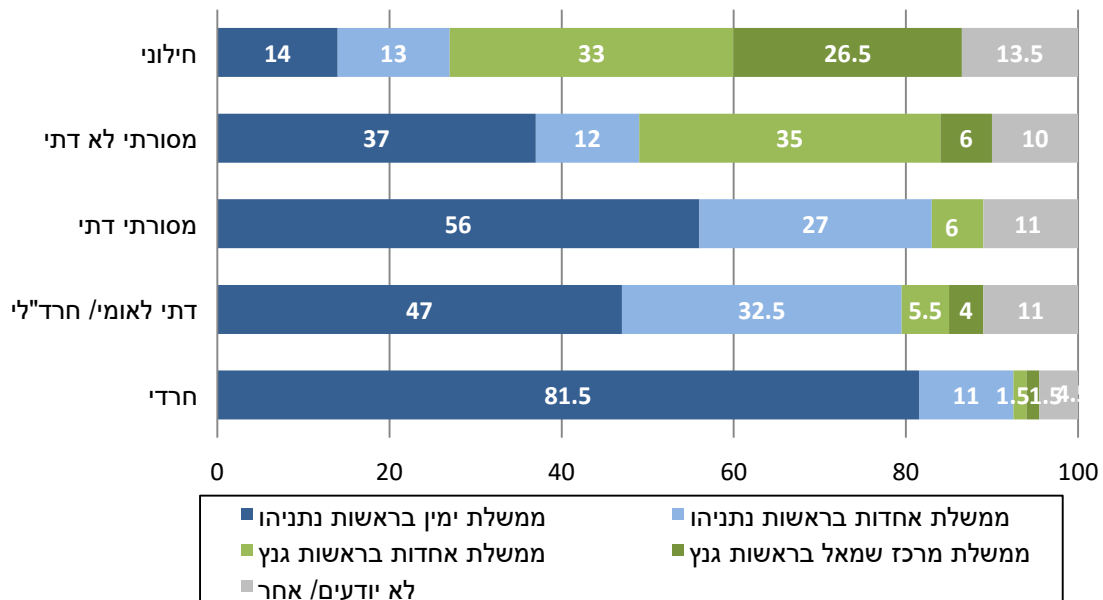
ההבדלים בין יהודים לערבים בשאלה מי הם היו רוצים לראות כראש ממשלה הם גדולים. אצל היהודים רוב (52%) היו רוצים ממשלה כלשהי בראשות נתניהו לעומת מיעוט קטן (6%) בקרב הערבים. כשמדובר בגנץ מיעוט (37%) מהיהודים היו רוצים ממשלה בראשותו לעומת רוב (62%) מהערבים. עם זאת יש לציין כי למעל רבע מהערבים אין העדפה ברורה (28%).

איזו ממשלה היית רוצה שתקום לאחר הבחירות הקרובות לכנסת? (% יהודים וערבים)

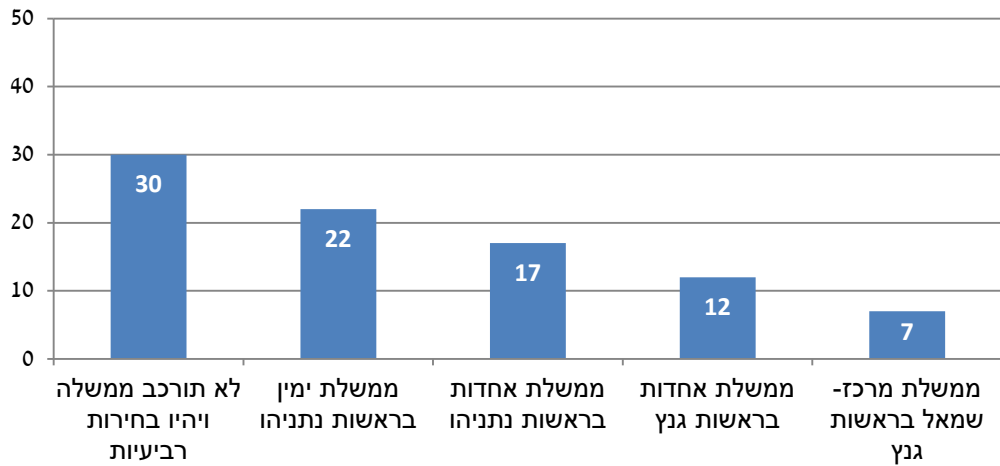
בפילוח הנתונים לפי מיקום על הרצף החרדי-חילוני (יהודים) עולה כי בעוד רוב גדול בציבור החרדי, הדתי והמסורתי-דתי רוצים לראות את נתניהו כראש ממשלה הבא, הרוב בציבור החילוני היה רוצה שגנץ יהיה ראש ממשלה אחרי הבחירות. הדעות בקרב הציבור המסורתי הלא-דתי חלוקות.

איזו ממשלה היית רוצה שתקום לאחר הבחירות הקרובות לכנסת? (% יהודים, לפי דתיות)

ואולם, כאשר שאלנו את המרואיינים איזו ממשלה הם חושבים שאכן תקום מצאנו שהתפלגות הציפיות הייתה שונה מאוד מהתפלגות הרצונות שעליה דיווחנו לעיל. השיעור הגבוה ביותר בכלל הציבור (בלי הבדל גדול בין יהודים לערבים) היה שאף אחד מהצדדים לא יצליח להקים ממשלה וכי מדינת ישראל תלך לבחירות רביעיות (30%). שיעור נמוך במידה ניכרת צפה שתקום ממשלת ימין בראשות נתניהו (22%) ושיעור נמוך עוד יותר - שתקום ממשלת אחדות בראשותו (17%). רק 12% צפו שתקום ממשלת אחדות-מרכז-ימין בראשות גנץ ומיעוט זעיר של 7% מעריכים כי אחרי הבחירות תקום ממשלת מרכז-שמאל בראשותו.

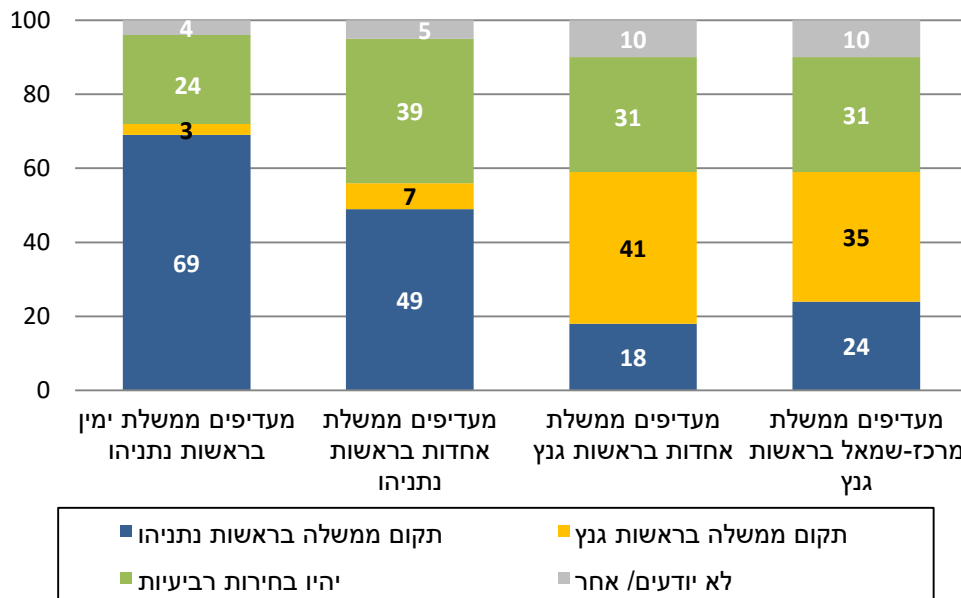
לאיזו ממשלה יש לדעתך סיכוי גבוה יותר לקום לאחר הבחירות לכנסת? (% , כלל הציבור)

הצלבת התשובות לשתי השאלות מעלה כי שיעור אלה בציבור היהודי הרוצים שנתניהו יהיה ראש ממשלה ושהם גם צופים שכך יקרה (62%) עולה במידה ניכרת על שיעור המעדיפים שגנץ יעמוד בראשות הממשלה והסבורים שכך יקרה (41%).

שיעור הסבורים (כללה ציבור) שיהיו בחירות רביעיות בקרב המעדיפים את נתניהו כראש ממשלה ובקרב אלה המעדיפים את גנץ הוא דומה (תומכי נתניהו- 29% ; תומכי גנץ - 31%).

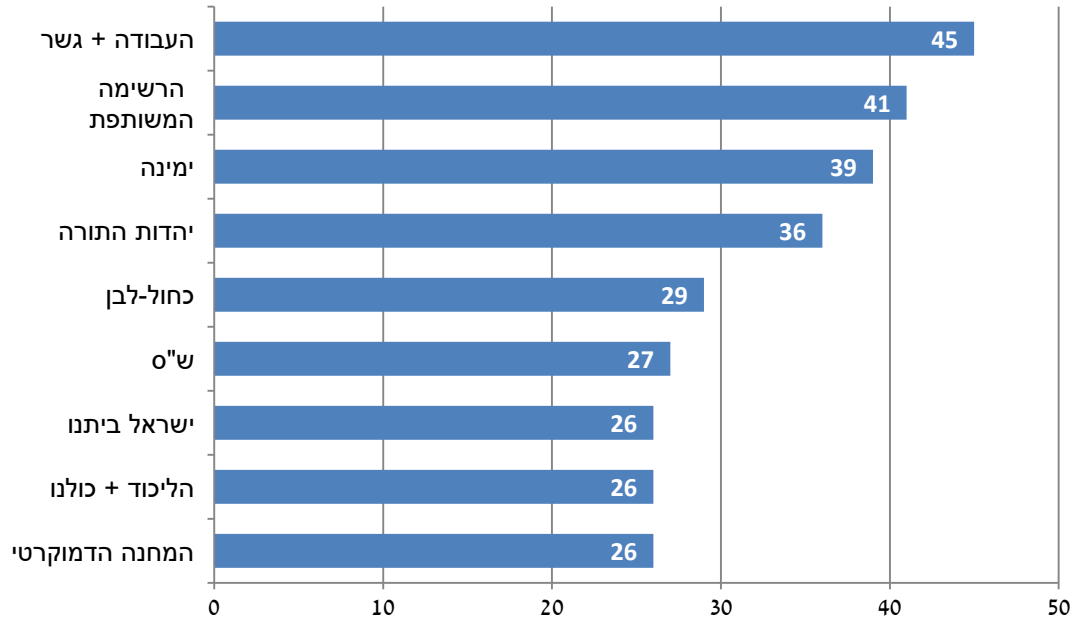
איזו ממשלה רוצים שתקום לאחר הבחירות הקרובות לכנסת, ואיזו ממשלה אכן תקום? (% , כלל הציבור)

מקרב הציבור הערבי כשליש (32%) ממי שרוצים לראות את גנץ כראש ממשלה חושבים כי כך אכן יקרה.

פילוח לפי מחנה פוליטי (יהודים) מעלה כי בשמאל שיעור הסבורים שאנו עומדים בפני בחירות רביעיות הוא הגבוה ביותר (39%, לעומת 32% במרכז ו-28% בימין). מקרב הערבים כשליש חושבים כי יתקיימו בחירות רביעיות.

מעריכים שיהיו בחירות רביעיות, לפי מפלגה אליה הצביעו בבחירות ספטמבר 2019 (% כלל הציבור)

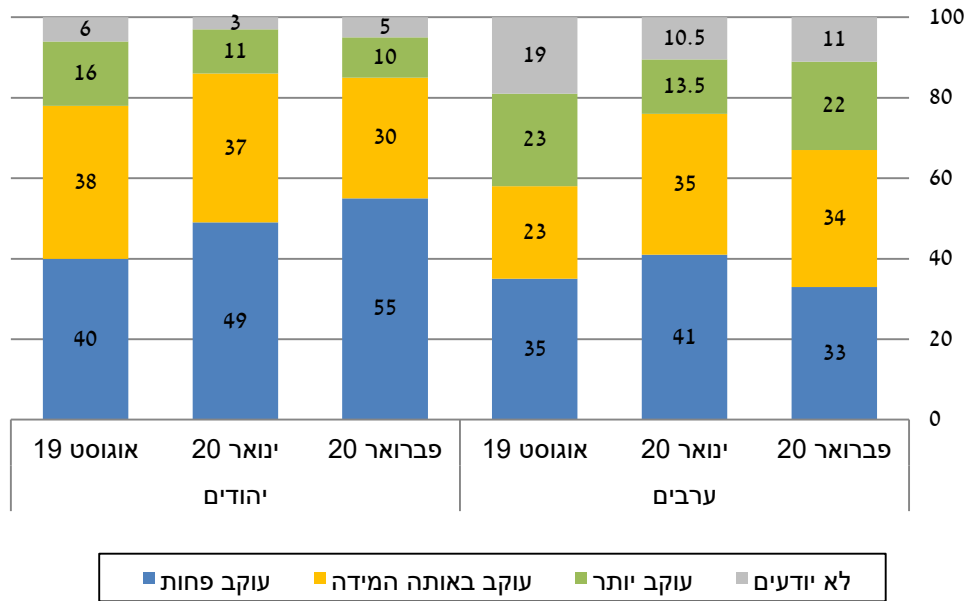

עניין במערכת הבחירות

גם החודש בדקנו באיזו מידה הציבור הישראלי עוקב אחרי מערכת הבחירות. מתשובות הציבור היהודי עולה כי המעקב נמצא במגמת ירידה. באוגוסט 2019, כשבועיים לפני סבב הבחירות האחרון (ספטמבר 2019) 40% מהיהודים ציינו כי הם עוקבים אחר מערכת הבחירות פחות ממה שעקבו אחר מערכת הבחירות שלפני כן (אפריל 2019). בסקר שערכנו בחודש שעבר (ינואר 2020) הגיע שיעור זה כבר כמעט למחצית (49%) ואילו בסקר הנוכחי, למרות שהבחירות כבר מעבר לדלת, יותר מחצי מהיהודים (55%) ציינו כי הם עוקבים אחר הבחירות הממשמשות ובאות פחות משעקבו אחר הקודמות.

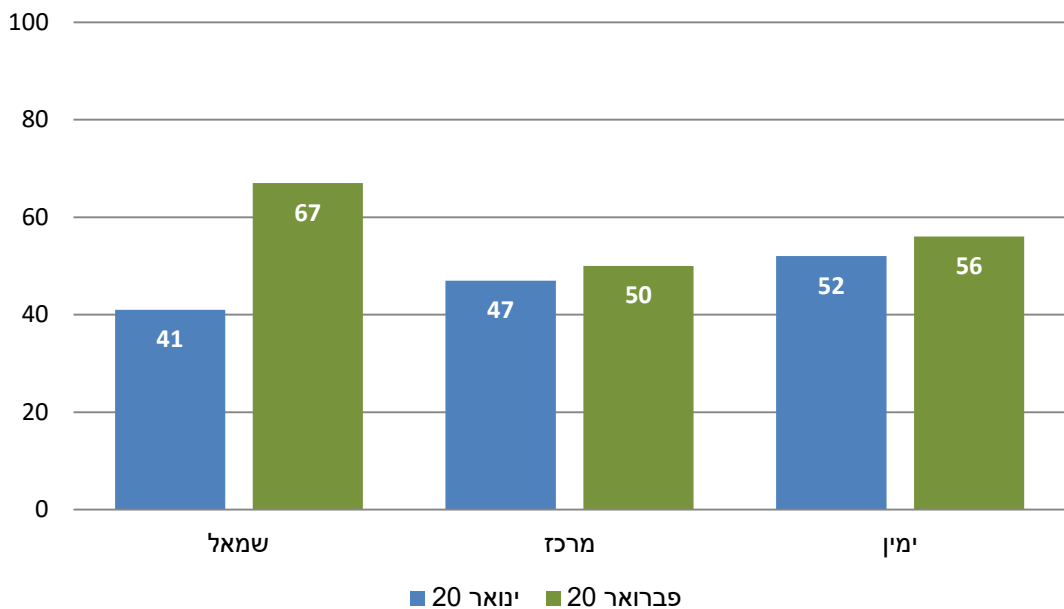
בציבור הערבי בכל המדידות שיעור העוקבים במידה פחותה מבעבר אחר מערכת הבחירות נמוך מאשר בציבור היהודי. ואולם, המגמה בציבור הערבי שונה מאשר בציבור היהודי: שיעור הלא מתעניינים החודש היה נמוך דווקא מהחודש הקודם: 41% ציינו בסקר ינואר כי הם עוקבים אחרי הבחירות הקרבות פחות ממה שעקבו אחר הבחירות הקודמות שעה שבסקר הנוכחי ירד שיעורם לשליש בלבד. כלומר, בציבור הערבי חלה עלייה מסוימת בשיעור ההתעניינות בבחירות, שעה שבציבור היהודי חלה ירידה. ייתכן שהסיבה לעלייה זו היא תכנית השלום של הנשיא טראמפ, ובעיקר החלק הנוגע לחילופי השטחים.

מעקב אחר מערכת הבחירות, אוגוסט 2019, ינואר ופברואר 2020 (% יהודים וערבים)

פילוח המעקב אחר הבחירות לפי מחנה פוליטי (יהודים) מראה כי בסקר הנוכחי שני שליש מהשמאל ציינו כי הם עוקבים אחר הבחירות הנוכחיות פחות ממה שעקבו על הבחירות הקודמות, בהשוואה ל-41% בלבד שציינו זאת בסקר ינואר. גם בקרב המרכז והימין יש עלייה במידת חוסר ההתעניינות, אך היא נמוכה יותר.

עוקבים פחות אחרי מערכת הבחירות הנוכחית, בהשוואה לזו שקדמה לה, ינואר ופברואר 2020 (% יהודים, בחלוקה לפי מחנה פוליטי)

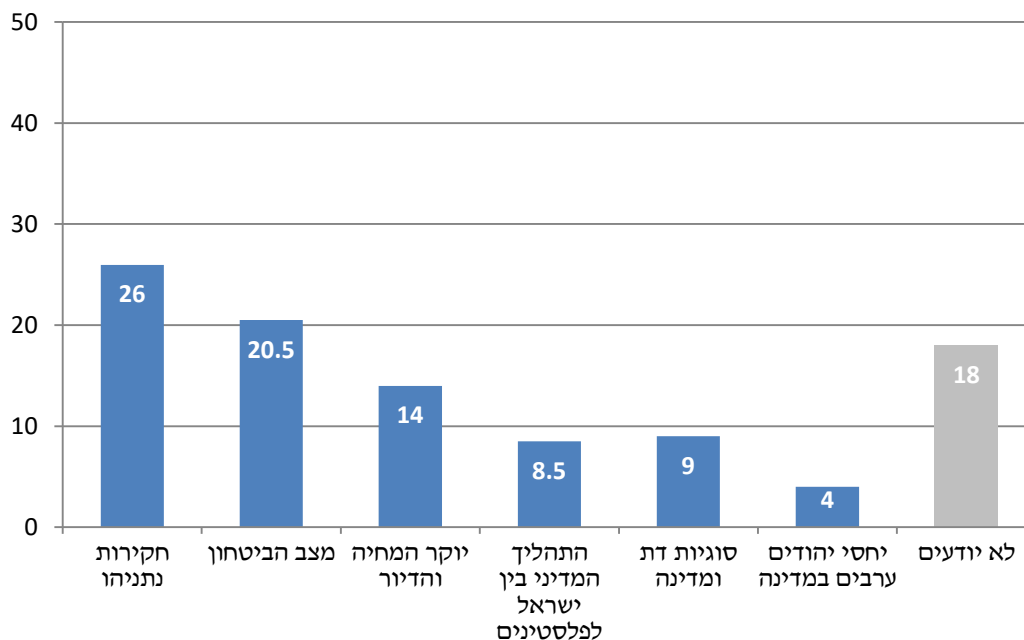

מה ישפיע בעיקר על הצבעת הישראלים בבחירות?

גם החודש חזרנו על השאלה מה ישפיע בעיקר על הישראלים בבואם להצביע בבחירות לכנסת. כמו גם בסקר שערכנו לפני חודש, גם בסקר זה חקירות נתניהו ניצבות במקום הראשון, אלא שקשה להשוות בין שתי השאלות בשני הסקרים שכן החודש הוספנו את האפשרות של התהליך המדיני בין ישראל לפלסטינים. ובכן, כיום לדעת הציבור בכללותו הנושאים העיקריים שישפיעו על הצבעה

הם בסדר יורד: חקירות נתניהו, מצב הביטחון, יוקר המחיה והדיר, התהליך המדיני, יחסי יהודים וערבים במדינה כשנושא יחסי דת ומדינה סוגר את הרשימה. יש לציין כאן את השיעור הגבוה מהרגיל של מי שבחרו באפשרות "לא יודע".

מה לדעתך הנושא העיקרי שישפיע על ההצבעה של הישראלים בבחירות הקרובות לכנסת? (%), כלל הציבור)

הרכבת ממשלה בתמיכת הרשימה המאוחדת

רוב (62%) בציבור היהודי מתנגדים להקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של הרשימה המאוחדת. כצפוי, ההבדלים בעניין זה בין המחנות הפוליטיים הם גדולים מאוד:

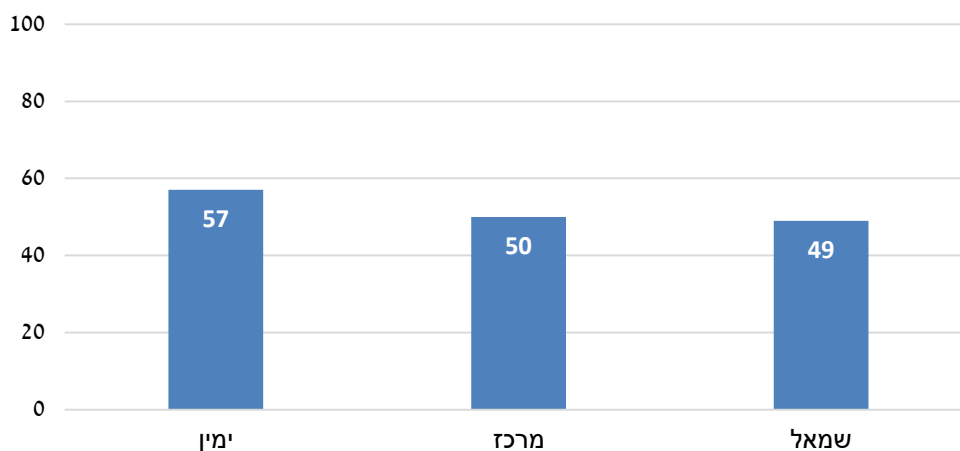
שאל	מרכז	ימין	תומכים
74	38	10	תומכים
14	42.5	79	מתנגדים
12	19.5	11	לא יודעים

בקרוב הציבור הערבי יש רוב לתומכים בהקמת ממשלה בתמיכה מבחוץ של הרשימה המשותפת (53.5%). יש לשים לב לשיעור הגבוה של ה"לא יודעים" מקרב ציבור זה (20%).

"עסקת המאה"

תמיכה בתכנית - בכלל הציבור שיעור התומכים בעסקת המאה שהציע הנשיא טראמפ עולה על שיעור המתנגדים לה: 49% לעומת 34%. ואולם, הפער בין יהודים לערבים כאן אדיר: בקרב היהודים 54% תומכים בתכנית זו לעומת 24% בקרב הערבים. הבדלים מסוימים – אם כי פחות גדולים מאשר בנושאים אחרים - נמצאו גם לפי מחנה פוליטי (יהודים): 57% תמיכה בימין, 50% במרכז ו- 49% בשמאל.

שניים מהמרכיבים העיקריים בתכנית השלום שהציג הנשיא טראמפ הם: (1) החלת ריבונות ישראלית על בקעת הירדן וכל ישובי יהודה ושומרון, ו- (2) אם הפלסטינים יעמדו בתנאים שונים למשל הכרה במדינת ישראל כמדינת העם היהודי ויתנערו מפעולות טרור, בעתיד תוקם מדינה פלסטינית שבירתה מזרח ירושלים. האם אתה תומך או מתנגד לתוכנית זו? (% , תומכים, יהודים)

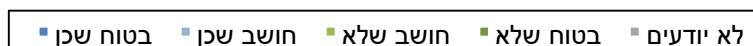
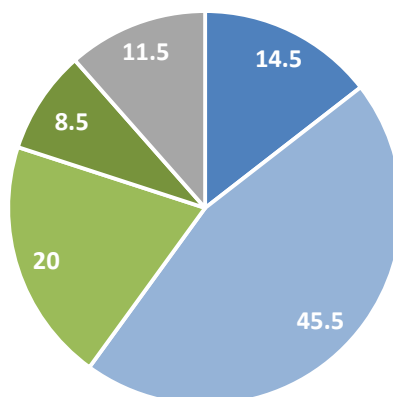

החלת הריבונות הישראלית טרם הבחירות – שאלנו: "האם אתה מסכים או לא מסכים עם העמדה הבאה: ישראל הייתה צריכה להחיל את ריבונותה על היישובים היהודיים בשטחים עוד לפני הבחירות הקרובות". בקרב היהודים כמחצית (48%) השיבו על שאלה זו בחיוב ואילו 38% בשלילה. פילוח לפי מחנות פוליטיים מעלה את התוצאה הצפויה: בשמאל הרוב (82%) השיבו בשלילה, במרכז יש גם כן רוב למחזיקים בעמדה זו (57%), אך בימין מדובר במיעוט – 29% בלבד שסבורים שישראל לא הייתה צריכה להחיל את ריבונותה. בקרב הציבור הערבי יש רוב למתנגדים להחלת הריבונות על היישובים היהודיים. יש לשים לב לשיעור הגבוה של ה"לא יודעים" מקרב ציבור זה (22%).

משבר הקורונה

רוב הציבור בישראל (60%) בטוחים או לפחות חושבים שמשרד הבריאות מתמודד נכון עם האיום של נגיף הקורונה.

לדעתך, האם משרד הבריאות הישראלי מתמודד נכון או מתמודד לא נכון עם האיום של התפשטות נגיף הקורונה לישראל? (% , כלל הציבור)

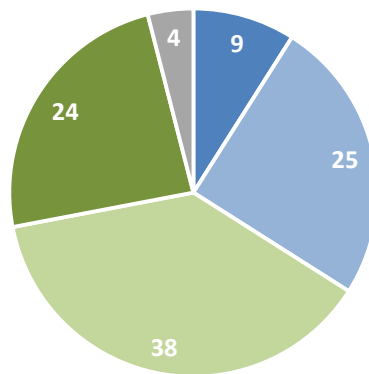

מן הסתם היות ששר הבריאות ליצמן הוא איש מפלגת יהדות התורה החרדית שיעור אלה שהסבורים שמשרד הבריאות מתמודד נכון עם איום הקורונה הוא הגבוה ביותר בקרב המרואיינים החרדים (%):

חילונים	מסורתיים לא דתיים	מסורתיים-דתיים	דתיים	חרדים	בטוחים או חושבים שמשרד הבריאות מתמודד כראוי עם איום הקורונה
53	61	67.5	66	89	

אולי משום שלא התגלו מקרים מחלה פעילה בארץ (עדיין) רוב הציבור די או בכלל לא חוששים שהם עצמם או בני ביתם ידבקו בנגיף (62%).

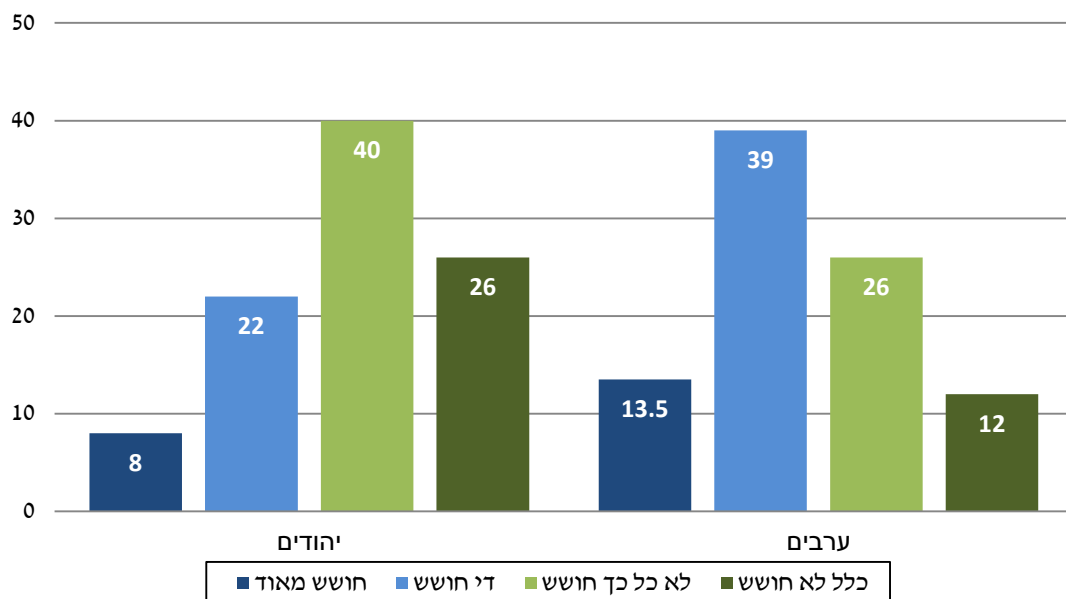
האם אתה חושש או לא חושש בימים אלה שאתה או מי מבני משפחתך יידבק בנגיף הקורונה? (% כלל הציבור)

■ לא יודעים ■ כלל לא חושש ■ לא כל כך חושש ■ די חושש ■ חושש מאוד

הנתונים מורים כי בציבור הערבי החשש להדבק מנגיף הקורונה גבוה משמעותית מהחשש בציבור היהודי (53% לעומת 30%).

האם אתה חושש או לא חושש בימים אלה שאתה או מי מבני משפחתך יידבק בנגיף הקורונה? (% יהודים וערבים)

■ חושש מאוד ■ די חושש ■ לא כל כך חושש ■ כלל לא חושש

הצלבה של התשובות לשתי השאלות מעלה כי רק 31% מבין אלה שחושבים שמשרד הבריאות מתמודד נכון עם איום התפשטות נגיף הקורונה חוששים שהם או מי מבני משפחתם יידבק בנגיף, לעומת כמעט מחצית (43%) מאלה החושבים שמשרד הבריאות לא מתמודד נכון עם איום זה.

מדד הקול הישראלי נערך על-ידי מרכז גוטמן לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת). נתוני המדגם היהודי, שכלל 610 מרואיינים, נאספו בין התאריכים 19-23/2/2020, ונתוני המדגם הערבי, שכלל 134 מרואיינים, נאספו ב-224-25/2. המרואיינים מהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.7\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו: <https://dataisrael.idi.org.il>